

Coordinació entre els ajuntaments i l'Atenció Primària de Salut en la gestió dels Plans Locals de Salut

Col·lecció **Eines**
Sèrie Salut Pública **13**

**Coordinació
entre els ajuntaments
i l'Atenció Primària
de Salut en la gestió
dels Plans Locals de Salut**

Diputació
Barcelona

Sèrie Salut Pública 13

Coordinació entre els ajuntaments i l'Atenció Primària de Salut en la gestió dels Plans Locals de Salut

Direcció i coordinació tècnica dels continguts

Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social
de la Diputació de Barcelona

1a edició

febrer de 2023

© de l'edició

Diputació de Barcelona

© dels textos

Josep Lluís de Peray Baiges, Marta Vilanova Vilà,
Chelo Olmos Cubero, Sònia Chavero Bellido

© Imatge de coberta

Irina Strelnikova / Shutterstock.com

© de la resta d'imatges

Pàg. 8: Blue Planet Studio / Shutterstock.com

Pàg. 34: one photo / Shutterstock.com

Edició i producció

Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional
de la Diputació de Barcelona

Maquetació

Edicions MIC

Índex

	Presentació	7
1.	Introducció	9
2.	Objectius	11
2.1.	Objectiu general	11
2.2.	Objectius específics	11
3.	D'on pot sorgir l'elaboració d'un Pla Local de Salut?	13
4.	L'ajuntament en el desenvolupament del Pla Local de Salut: iniciativa, lideratge i competències	15
5.	L'Atenció Primària de Salut en el desenvolupament del Pla Local de Salut: aportació i competències	17
6.	Quines premisses ha de tenir el treball conjunt entre l'ajuntament i l'Atenció Primària de Salut?	19
7.	Com comencem a treballar?	23
7.1.	Fase prèvia	23
7.2.	Anàlisi de situació de salut o perfil de salut	26
7.3.	Pla d'acció	28
7.4.	Aprovació política	28

7.5.	Execució i seguiment	29
7.6.	Avaluació	29
8.	Idees clau	31
9.	Acrònims	33
10.	Bibliografia i fonts	35

Presentació

La publicació de la Guia metodològica per a l'elaboració d'un pla local de salut, l'any 2013, va constituir el tret de sortida en l'aposta de la Diputació de Barcelona per promoure i facilitar la planificació de les accions de salut pública en els municipis. I des d'aleshores, la publicació de recursos metodològics, sobre aspectes centrals i fases dels processos dels plans de salut, ha estat una prioritat.

Un pla local de salut és un instrument que afavoreix el treball col·laboratiu sobre la salut al territori i és l'expressió de la presa de decisions compartida entre tots els actors involucrats. Per aquest motiu, aconseguir la col·laboració i la vinculació estable dels diferents actors és un factor clau d'èxit.

Això és especialment significatiu amb l'Atenció Primària de Salut, porta d'entrada a l'assistència sanitària del sistema de salut, que comparteix amb els governs locals l'objectiu de millorar la salut dels veïns i veïnes del municipi a partir d'una estratègia de salut comunitària.

El document que teniu a les vostres mans ofereix idees per a la coordinació entre els ajuntaments i l'Atenció Primària de Salut en el marc dels Plans Locals de Salut, amb la finalitat de facilitar el treball conjunt i l'intercanvi de sabers.

A partir de la consideració d'unes premisses prèvies necessàries per abordar amb èxit el treball conjunt entre ajuntaments i l'Atenció Primària de Salut, es donen pautes a seguir en les diferents fases dels plans de salut i es detallen tasques concretes a realitzar per les persones involucrades en el procés. El document inclou també un apartat de fonts bibliogràfiques sobre els Plans Locals de Salut.

Esperem que aquesta nova eina us sigui útil per avançar en el treball en xarxa en l'àmbit de la salut amb les institucions sanitàries, socials i ciutadanes.

Lluïsa Moret Sabidó

*Vicepresidenta primera i Presidenta de l'Àrea d'Igualtat
i Sostenibilitat Social de la Diputació de Barcelona*

1. Introducció

Aquest document forma part de la línia de treball de la Diputació de Barcelona per impulsar i promoure la cultura de la planificació de les polítiques de salut pública als ajuntaments amb l'objectiu que els governs locals incorporin la perspectiva de salut en la gestió del municipi.

És amb aquesta aposta clara de treball planificat, amb la participació dels diferents sectors del teixit associatiu i la ciutadania i amb la idea d'incorporar l'estratègia de salut a totes les polítiques que la Diputació de Barcelona ha publicat diferents guies metodològiques per acompanyar els ajuntaments en el disseny, redacció i avaluació del seu Pla Local de Salut.

Les diferents publicacions són la *Guia metodològica per a l'elaboració d'un Pla Local de Salut* (2013), *Treball intersectorial en salut* (2016), *Guia per a l'avaluació d'un Pla Local de Salut. Una mirada qualitativa* (2016), *Plans Locals de salut i participació. Guia per incorporar la participació en el disseny, implementació i avaluació dels Plans Locals de Salut* (2019), *Guia pràctica per a l'elaboració d'un pla local de salut per a municipis majors de 10.000 habitants* (2020), *Guia pràctica per a l'elaboració d'un pla local de salut per a municipis menors de 10.000 habitants* (2020), *L'abordatge de les crisis sanitàries en els Plans Locals de Salut* (2021), *Conjunt bàsic d'indicadors per incorporar la perspectiva de salut als Plans Locals de Salut i plans d'ordenació urbanística local* (2021).

Aquest quadern sorgeix de la voluntat de donar continuïtat a aquestes publicacions arran de la necessitat detectada durant l'elaboració de diversos Plans Locals de Salut de facilitar el treball conjunt entre els ajuntaments i l'equip d'Atenció Primària de Salut (APS) dels municipis.

En l'elaboració d'un Pla Local de Salut (PLS) es fa imprescindible un treball coordinat entre l'ajuntament i l'APS, entenent la coordinació com una combinació de persones, coneixements i recursos tècnics per dur a terme el Pla. La coordinació entre les administracions i institucions és gairebé sempre un atribut imprescindible on la necessitat d'aportar coneixement mutu, crear sinergies, compartir llenguatge, mètodes de treball i experiències són la base per treballar per un objectiu comú: la millora de la salut i el benestar de la població.

Sovint, l'àmbit competencial no permet tenir la visió àmplia que demanda una acció. Fer una contribució significativa a la salut de la ciutadania des de l'ajuntament comporta coordinar-se amb l'altre gran actor de la salut en l'àmbit local, l'APS, el primer nivell del sistema de salut que té responsabilitats més enllà de l'assistència en els problemes de salut de la ciutadania a través de la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia.

Així doncs, el PLS és l'instrument que ha de permetre l'expressió de la voluntat compartida per millorar la salut i el benestar de les persones del municipi.

Aquest document vol facilitar la coordinació entre l'ajuntament i l'APS, sectors que representen els diferents determinants socials de la salut en el marc de l'Agenda 2030 per a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

2. Objectius

2.1. Objectiu general

Oferir idees per a la coordinació entre l'ajuntament i l'APS en les diferents fases i processos associats a un Pla Local de Salut: elaboració, implementació, seguiment, avaluació i difusió.

2.2. Objectius específics

- ▶ Obrir **canals de comunicació eficaços** entre l'ajuntament i l'APS que afavoreixin la transmissió recíproca d'informació sobre la realitat de salut i social del municipi.
- ▶ Promoure una cultura de **treball compartit** entre l'ajuntament i l'APS amb la finalitat de millorar la qualitat de vida i la salut de la ciutadania des de la col·laboració conjunta en la gestió del Pla Local de Salut.
- ▶ Crear **espais de diàleg** per compartir coneixements, mètodes de treball i experiències per tal de millorar la salut i el benestar de la població.
- ▶ Possibilitar la **integració de les diferents visions** de la realitat municipal que tenen l'ajuntament i l'APS.
- ▶ Facilitar l'establiment d'un **marc de cooperació** específic derivat de les competències municipals en salut pública entre l'ajuntament i l'APS.
- ▶ Crear **aliances** entre l'ajuntament i l'APS que facilitin l'establiment de propòsits comuns per al treball en xarxa.

3. D'on pot sorgir l'elaboració d'un Pla Local de Salut?

L'elaboració d'un PLS pot tenir diferents iniciatives, en funció de la necessitat de les diferents persones o organitzacions. Algunes de les iniciatives poden estar vinculades a les següents necessitats o propostes:

- ▶ De l'oferta de la Diputació de Barcelona com a línia estratègica de suport als municipis i que forma part del Catàleg de serveis oferts.
- ▶ De l'alcaldia o de la regidoria de salut, amb l'objectiu d'incorporar la salut a totes les polítiques municipals.
- ▶ Del tècnic de salut que trasllada la necessitat a l'alcaldia o regidoria de salut pública.
- ▶ De l'APS, a través de l'Equip d'Atenció Primària (EAP) o dels EAP que treballen en el municipi o de la part de l'EAP de l'Àrea Bàsica de Salut (ABS) en què el municipi està inclòs, i veu la necessitat de realitzar el PLS en el marc d'un procés de salut comunitària inclusiu, que forma part del seu treball i requereix aliances i suports per legitimar-lo.
- ▶ De l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT), que està estimulants els processos de salut comunitària en el context de dinàmiques com el COMSalut¹ o la Xarxa Actuant Units per la Salut (AUPA),² i que trasllada aquesta necessitat a nous municipis i ABS.
- ▶ Del municipi que s'incorpora a la dinàmica d'un Pla de desenvolupament comunitari (PDC) en què la salut sigui un dels seus eixos.

¹ El projecte COMSalut és un programa que implica directament les ABS de Catalunya, les quals ofereixen als ciutadans una atenció integral de la salut en tots els àmbits de la seva comunitat.

² AUPA, «Actuant Units per a la Salut», és una xarxa d'Equips d'Atenció Primària i Salut Pública, que tenen l'objectiu d'impulsar i difondre el model comunitari en el sistema sanitari català, especialment en l'àmbit de l'Atenció Primària i la Salut Pública.

4. L'ajuntament en el desenvolupament del Pla Local de Salut: iniciativa, lideratge i competències

Més enllà de quin hagi estat l'origen, la clau de tot es troba en les persones que assumeixen el lideratge del PLS: l'equip de govern representat per l'alcaldia o la regidoria de salut.

Aquestes són persones clau sobre les quals recau bona part de les responsabilitats i decisions. Són figures imprescindibles per a l'inici, i sobretot per a la implementació del PLS. Però cal considerar la iniciativa des d'una perspectiva de sostenibilitat i que té vocació d'estendre's més enllà dels períodes electorals. Així doncs, la formulació d'un PLS ha d'atendre els interessos estratègics del municipi en relació amb la salut dels seus habitants.

Sigui quin sigui l'origen de la necessitat, cal constituir el nucli de treball compromès en l'elaboració del PLS i legitimar les aliances des d'una perspectiva integradora i àmplia. Els dos actors mínims i claus d'aquest procés seran el municipi i els serveis públics de salut que treballen en el municipi, especialment l'APS, que té també l'encàrrec de desenvolupar l'estratègia de salut comunitària. És per això que el PLS és també el lloc de trobada d'aquests dos compromisos.

L'ajuntament lidera el projecte i pren la iniciativa, i, per tant, entre les seves atribucions i actius hi ha:

- ▶ Tenir la responsabilitat de l'Estratègia de Salut a Totes les Polítiques (STP) mitjançant les diferents regidories o àrees de treball.
- ▶ Disposar del coneixement profund del municipi.
- ▶ Ser el nexa d'unió entre institucions sanitàries, socials i ciutadanes.
- ▶ Garantir la sostenibilitat del PLS per tal que sigui una eina de govern municipal estable.

L'organització general de tot el procés d'elaboració recau en la persona amb responsabilitat tècnica de l'àrea de salut pública de l'ajuntament o en la persona amb perfil tècnic en qui delegui l'alcalde/essa o regidor/a de Salut.

La persona amb perfil tècnic:

- ▶ Lidera el procés des del punt de vista organitzatiu.
- ▶ Assumeix directament l'elaboració del PLS, en col·laboració amb la resta de persones que conformaran el Grup Motor³ o pot derivar l'elaboració del Pla a una empresa externa, assumint igualment el lideratge.
- ▶ Fa d'enllaç entre les diferents institucions que elaboraran el PLS.
- ▶ Coneix la realitat organitzativa de salut i de les àrees associades al sector salut del municipi.
- ▶ Fa d'enllaç entre el Grup Motor i la regidoria de salut o la resta de regidories de l'ajuntament i el Grup Coordinador.⁴

Quines competències ha de desenvolupar?

- ▶ Capacitat organitzativa.
- ▶ Lideratge.
- ▶ Reconeixement de les altres persones.
- ▶ Visió estratègica i global.
- ▶ Coneixements tècnics en planificació de salut en l'àmbit local.

³ El Grup Motor és l'encarregat d'impulsar i liderar l'elaboració del Pla.

⁴ El Grup Coordinador és l'encarregat de l'enllaç entre el Grup Motor, les persones amb perfil tècnic i la ciutadania, representada per les entitats/associacions del municipi.

5. L'Atenció Primària de Salut en el desenvolupament del Pla Local de Salut: aportació i competències

En els darrers anys l'APS ha desenvolupat competències en salut comunitària, per si sola o amb el suport dels serveis de salut pública i altres organitzacions que s'han encarregat d'enfortir les seves capacitats i competències en aquest terreny. En diferents EAP han elaborat, a partir dels indicadors existents, l'anàlisi de la situació de salut o el diagnòstic comunitari, que poden ser elements rellevants per a l'elaboració del PLS.

El Pla local de Salut és una oportunitat per l'Atenció Primària en Salut per adaptar el seu treball diari a les necessitats de salut de la comunitat que atén.

En plantejar un treball conjunt entre l'ajuntament i l'APS cal fer referència a alguns aspectes de correspondència entre el municipi i l'APS que venen determinats per la grandària del municipi (Taula 1).

La situació ideal per a la planificació de salut en l'àmbit municipal és que hi hagi una correspondència entre una ABS i el municipi, però pot ser que en una localitat hi hagi més d'una ABS o que una població pertanyi a un conjunt de municipis que integren una ABS.

En el cas de la situació en què un municipi inclogui més d'una ABS cal construir l'aliança entre les ABS, d'un mateix o de diversos proveïdors, i l'ajuntament per constituir el Grup Motor. En general, aquesta situació es dona en poblacions de més de 25.000 habitants.

Taula 1. Relació de correspondència entre l'ajuntament i l'Àrea Bàsica de Salut

Municipi	relació	Àrea Bàsica de Salut	Situació
El municipi	Inclou	Diverses ABS	Complexa
El municipi	Es correspon	Amb una sola ABS	Favorable
Municipi	Forma part	D'una ABS	Complexa

Font: Elaboració pròpia. Les possibilitats detallades a la taula 1 es mostren de manera gràfica a la il·lustració 1.

Il·lustració 1. Relació de correspondència entre l'ajuntament i l'Àrea Bàsica de Salut

Font: Elaboració pròpia

En el cas que el municipi formi part d'una ABS, haurà d'establir la relació amb l'ABS per treballar l'estratègia que permeti la constitució del GM i l'inici del procés. És freqüent que les ABS que tinguin diverses localitats i iniciïn processos de salut comunitària s'enfrontin a situacions complexes i decisions no homogènies sobre en quines poblacions desenvolupar els processos de salut comunitària. Aquesta és una constant quan es valoren les diverses iniciatives fetes en aquests contextos (Il·lustració 1).

Què aporta l'APS en l'elaboració del PLS?

- ▶ Coneixement de la realitat sanitària i social del municipi que pertany a l'ABS a través dels sistemes d'informació propis de l'APS.
- ▶ Coneixement i expertesa en salut comunitària:
 - Anàlisi de la situació de salut
 - Mètodes quantitius.
 - Mètodes qualitius.
 - Priorització de problemes.
 - Estudi en profunditat de punts prioritaris.
 - Planificació de programes de salut.
 - Evidència de l'eficàcia d'intervencions poblacionals.
 - Planificació de seguiment i avaluació.
- ▶ Coneixement de la salut de la població des de la perspectiva de la presència dels determinants de salut que influeixen en l'atenció a la població atesa.
- ▶ Percepcions de la salut de la població fruit dels contactes dels i les professionals amb les persones ateses als serveis.
- ▶ Coneixement de la població a partir de les activitats de salut comunitària o prescripció social que es realitzen fora del centre.

6. Quines premisses ha de tenir el treball conjunt entre l'ajuntament i l'Atenció Primària de Salut?

A més de la voluntat política per endegar el procés i una estructura mínima que lideri el projecte a l'ajuntament, cal tenir presents les següents premisses com a base per al treball que es portarà a terme entre l'ajuntament i l'APS:

- ▶ Confiança mútua.
- ▶ Tots hi guanyem.
- ▶ Visió poblacional, no individual.
- ▶ Objectius comuns.
- ▶ Respecte cap a l'altra institució.
- ▶ Transparència.
- ▶ Informació compartida.
- ▶ Eliminació de la por.
- ▶ Assertivitat.
- ▶ Bona comunicació.
- ▶ Compromís.
- ▶ Organització clara.
- ▶ Responsabilitat compartida.
- ▶ Capacitat de resoldre problemes.
- ▶ Visió estratègica.

- ▶ Capacitat de negociació.
- ▶ Tots a la mateixa taula des del primer moment.
- ▶ Compliment normatiu.

Confiança mútua

Per confiança mútua entenem la legitimació, el respecte i l'honestedat per part de totes les persones que intervenen en el PLS, singularment les integrants del Grup Motor.

Tots hi guanyem

El PLS està concebut com una eina per facilitar l'assoliment del millor estat de salut i benestar de la població amb la participació de tothom en la mida de les seves possibilitats i pertinença. El guany és per als que reben el producte del Pla, però també per als que l'elaboren i el desenvolupen, en el grau i intensitat que calgui.

Visió poblacional, no individual

El PLS s'elabora amb una visió de la població com un tot. A vegades és necessari focalitzar algunes de les anàlisis o activitats en subgrups de població, normalment definits per sexe o per edats, però en aquests segments hi són totes les persones que el constitueixen. Per tant, hi ha una clara visió epidemiològica en el PLS.

Objectius comuns

La formulació d'objectius compartits és l'aspecte fonamental del PLS perquè determina la seva direccionalitat, tant en els aspectes relacionats amb la consecució de l'estat de salut com amb els relacionats amb els objectius dels processos que s'han de dur a terme.

Respecte cap a l'altra

El PLS ha de respectar les persones, les institucions i els sectors implicats. Res no es pot fer ni s'ha de fer sense respecte a l'altra. D'altra banda, és freqüent que es produeixin controvèrsies, però el Grup Motor s'ha de dotar d'instruments per gestionar els conflictes que puguin sorgir.

Transparència

La transparència és aquell atribut de les organitzacions i de les persones d'estar obertes a la divulgació clara d'informació, regles, plans, processos i accions. D'aquest principi

s'espera el deure d'actuar de forma visible, predictable i comprensible. És per això que la transparència està associada a altres atributs com la confiança, la rendició de comptes i el coneixement per part de tercers que s'està fent en relació amb el PLS.

Informació compartida

Implica la voluntat i el fet que la informació rellevant sobre el PLS estigui en poder de les institucions, persones i organitzacions que integren el Grup Motor als efectes de l'anàlisi, la planificació i l'execució de les estratègies i activitats del PLS.

Eliminació de la por

És habitual que en el treball intersectorial hi pugui haver por, resistències o dificultats quan les persones o les organitzacions estan cridades a participar amb d'altres. És una resistència natural que succeeix quan se surt de la zona de seguretat pròpia i es comparteixen llenguatges i formes de treballar diferents que poden ser percebuts com a amenaces o com una exposició de debilitats.

Tothom pot sentir certa por a l'inici, però val la pena córrer el risc d'atrevir-se i iniciar el procés, perquè aquesta emoció desapareixerà, en general, ràpidament.

Assertivitat

En la comunicació és la capacitat d'afirmar els drets d'un mateix de manera lliure i amb seguretat, sense deixar-se manipular i sense manipular els altres. Quan s'és assertiu s'és capaç de proposar i defensar arguments o postures, fins i tot contràries a les dels altres, sense que les vegin agressives i sense negar els drets dels altres.

Bona comunicació i compromís

El compromís parteix de la capacitat i la voluntat d'implicar-se en un projecte tot donant-li suport, aportant les millors idees i prenent part en les decisions. És una actitud i, per això, cal tenir una comunicació perfecta a través de la participació, la formació i la col·laboració.

Organització clara

A una dinàmica que expressa clarament les funcions i que és capaç de formalitzar els objectius li costarà poc disposar d'un model organitzatiu clar i orientat als resultats; i serà conscient que li caldrà organitzar-se entorn de tres processos principals: els processos clau, que li permeten produir què ha de fer serveis, activitats, productes); els processos directius i estratègics que orienten l'organització en una perspectiva de mig-llarg termini; i, per últim, els processos de suport que permeten que els altres es donin.

Responsabilitat compartida

Treballar plegats implica compartir les responsabilitats. Per tant, en l'articulació ajuntament - APS, caldrà considerar, compartir i aprovar el document i l'acord que defineix els àmbits de responsabilitat lligats als llocs de procedència, que no s'hauran de deixar, i definir els que provenen d'aquest àmbit de coordinació perquè s'expliciti la responsabilitat compartida.

Capacitat de resoldre problemes

L'àmbit de coordinació haurà d'establir un mecanisme de prevenció i gestió de conflictes, acceptant que inevitablement aquests succeiran; s'han de veure com a oportunitats per al creixement de les parts i s'han d'acollir, valorar i gestionar per solucionar-los o minimitzar-los i aprofitar-los per enfortir els llaços relacionals adoptant els aprenentatges.

Visió estratègica

Ser capaç d'apreciar la relació més enllà de l'avui i de la gestió de la quotidianitat; de fixar la raó de ser de la relació i fins on es vol arribar; de realitzar, en la freqüència que es determini, però sempre superior a períodes d'un any, una reflexió estratègica basada en la casuística; i de poder fer de forma conjunta les anàlisis internes i externes i la identificació dels seus valors com a base per formular objectius estratègics i operatius.

Capacitat de negociació

La negociació és un dels mètodes alternatius de gestió de conflictes. Valgui aquí el que s'ha dit sobre la capacitat de resoldre problemes. Aquests poden necessitar una mediació.

Tots a la mateixa taula des del primer moment

Fa referència a la necessitat d'implicar-se personalment, però sobretot institucionalment, en totes les activitats, evitant les delegacions i assumint-ho com a responsabilitat de la institució a la qual es representa. En aquest sentit, és desitjable un document que contingui les normes de funcionament del Grup Motor del PLS.

Compliment normatiu

Aquest atribut, que prové del camp legal, fa referència al fet que el conjunt de procediments, accions i qualsevol altra operativa del PLS siguin conformes a les lleis, regles, normes, regulacions, estàndards i expectatives públiques vigents.

7. Com comencem a treballar?

El treball conjunt entre l'ajuntament i l'APS ve marcat per les diferents fases d'elaboració del PLS, que segons la «*Guia metodològica per a l'elaboració d'Un Pla Local de Salut*» són:

- ▶ Fase prèvia.
- ▶ Anàlisi de situació de salut o perfil de salut.
- ▶ Pla d'acció.
- ▶ Fase d'aprovació política.
- ▶ Fase d'implementació i execució.
- ▶ Avaluació final.

7.1. Fase prèvia

7.1.1. Establir vincles

En aquesta fase cal establir vincles entre l'ajuntament i l'APS a través de disposar de principis compartits com són:

- ▶ Tenir i participar d'una visió professional compartida sobre què és i quin abast té la salut pública, que indueixi al treball conjunt de forma sistemàtica.
- ▶ Reconèixer que aquesta feina no es pot fer sense la participació de tots els sectors implicats, especialment els que tenen responsabilitats en la gestió dels determinants de la salut, i que s'ha de promoure tant des de l'ajuntament com des de l'APS. Alternativament, ser conscient del cost de no fer-ho.
- ▶ Crear la confiança mútua a partir del reconeixement de les responsabilitats en els àmbits de cadascú.

Però també a través de desenvolupar operativament els vincles mitjançant:

- ▶ Un pla de treball conjunt que asseguri la interactuació sistemàtica i amb continuïtat, tant a l'inici de la relació com amb posterioritat.
- ▶ La compartició d'informació sobre els temes que es tractin.
- ▶ La coordinació de les accions i relacions amb tercers.
- ▶ La redacció del desenvolupament dels treballs conjunts i els acords als quals s'arribi, incloent-hi els terminis de realització i la revisió sota el prisma de la responsabilitat.
- ▶ La constitució del Grup Motor.

7.1.2. Constitució del Grup Motor

En aquesta fase es constitueix el Grup Motor (GM) i es recomana que estigui format per:

- ▶ la persona o les persones representants de:
 - Salut Pública de l'ajuntament.
 - L'EAP del municipi (o les representants dels diferents EAP de la població) amb el vistiplau de les persones amb responsabilitat a l'APS, que han d'aprovar la participació. Poden formar-ne part totes les persones que tinguin coneixement i interès per la salut comunitària i desitgin integrar-se en el PLS: persones responsables de la salut comunitària de l'EAP, professionals de la infermeria, de serveis socials, de medicina o representants d'atenció a l'usuari. Per formar-ne part hi haurà d'haver una voluntat expressada pel director/a de l'EAP i, eventualment, per el/la responsable de l'entitat proveïdora perquè les persones de l'EAP participin en el PLS.
- ▶ La persona responsable tècnica de participació ciutadana de l'ajuntament.
- ▶ La persona responsable tècnica de comunicació de l'ajuntament.

I, si és possible, amb representants de:

- ▶ L'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT).
- ▶ CatSalut.
- ▶ Altres perfils de persones que des de l'ajuntament i els propis integrants del Grup Motor es considerin oportuns per la coneixença del territori i la seva implicació en la salut i el benestar de les persones.

Tasques de la persona amb perfil tècnic de l'ajuntament que lidera el procés:

- ▶ Contactar per via telefònica amb les persones que formaran part del Grup Motor, per informar-les de l'elaboració del Pla i sol·licitar la seva participació.
- ▶ Crear una base de dades de les persones del Grup Motor:
 - Nom i cognoms.
 - Responsabilitat.
 - Institució.
 - Correu electrònic de contacte.
 - Telèfon.
- ▶ Crear un grup de difusió de correu electrònic amb totes les persones del Grup Motor prèvia sol·licitud d'autorització perquè el seu correu sigui compartit amb la resta del grup.
- ▶ Enviar un correu a tot el Grup Motor per informar que formen part del grup i convocar-los a la primera reunió de constitució (valorar la còpia oculta per garantir l'anonimat).

Tasques del Grup Motor:

- ▶ Elaborar l'estratègia de treball conjunt.
- ▶ Compartir els objectius, tant generals com específics, del PLS o de qualsevol programa o estratègia que es desitgi treballar conjuntament.
- ▶ Definir els representants del Grup Coordinador.
- ▶ Proposar representants tècnics i de la població, mitjançant la representació de les entitats o associacions, per participar en l'anàlisi qualitativa.
- ▶ Suggerir l'organització i la logística de la participació comunitària.
- ▶ Repartir-se l'activitat vinculada amb el contacte associatiu i compartir les informacions.
- ▶ Assignar de forma conjunta responsabilitats i tasques i programar el seu seguiment i, si és possible, fer-les amb equips mixtos que incloguin persones de l'ajuntament i de l'APS.
- ▶ Participar conjuntament en el disseny de l'estratègia i de l'operativa de la coordinació entre ajuntament i APS.
- ▶ Establir un calendari de reunions sistemàtiques per al seguiment del procés de treball conjunt.

- ▶ Documentar i compartir el que fan i fer un rendiment de comptes públic anual, que inclogui processos i resultats relacionats amb els àmbits de la coordinació.
- ▶ Formar-se plegats: compartir bibliografia, assistir a cursos, conèixer altres experiències, demanar assessorament expert.

Aquest conjunt de tasques poden constituir la base d'un document que expressi la forma de funcionament del Grup Motor.

7.1.3. Mecanismes per a la coordinació

A la primera reunió del Grup Motor es decidiran les eines i mecanismes que poden ser útils per coordinar-se, com:

 Whatsapp o qualsevol altra eina relacional que es determini, com el correu electrònic.

 Eines en línia per compartir informació: *Drive* o similar.

 Reunions periòdiques amb convocatòria, participació, lloc, ordre del dia i actes per seguir els acords.

7.1.4. Constitució del Grup Coordinador

El Grup Coordinador (GC) és el grup que farà d'enllaç entre el Grup Motor i la ciutadania i que, una vegada aprovat el PLS, donarà suport i participarà activament en la seva implementació en l'àmbit local. Estarà format per persones del teixit associatiu del municipi, professionals i persones representatives que coneguin la realitat de la població.

Tasques de la persona amb perfil tècnic i de la representant de l'EAP:

Proposar entitats del teixit associatiu del municipi per formar part del Grup Coordinador, conjuntament amb les persones del Grup Motor

Crear una base de dades:

- ▶ Nom i cognom.
- ▶ Entitat/Associació que representen.
- ▶ Correu electrònic.
- ▶ Telèfon.

Tenir molt present la confidencialitat d'aquesta informació.

7.2. Anàlisi de situació de salut o perfil de salut

L'objectiu d'aquesta fase és elaborar l'anàlisi de la situació de salut del municipi, segons el model de determinants de salut.

Per portar-la a terme és necessària la implicació i coordinació de l'ajuntament i

l'APS de manera que ambdues aportin i complementin els indicadors de salut que tinguin al seu abast extrets de dades obertes publicades per diferents organismes o bé dades o estudis propis elaborats per l'ajuntament o l'APS.

En aquesta fase es farà un treball conjunt que comporta:

- ▶ Compartir estudis previs elaborats per l'ajuntament i l'APS (informes existents, diagnòstic de salut previ...).
- ▶ Cercar els diferents indicadors de salut i els seus determinants, tan actualitzats com sigui possible.
- ▶ Mantenir al dia l'anàlisi de la situació de salut.
- ▶ Actualitzar el mapa d'actius del municipi.

Tasques de la persona amb perfil tècnic de l'ajuntament:

- ▶ Sol·licitar informació a les diferents àrees tècniques de l'ajuntament per obtenir la informació necessària. Documents a sol·licitar:
 - ▶ Pla d'acció municipal
 - ▶ Plans elaborats:
 - Pla de joventut.
 - Pla de mobilitat.
 - Pla d'igualtat.
 - Pla d'urbanisme.
 - Pla d'entorn.
 - I tots aquells que es considerin oportuns per ser incorporats.
- ▶ Coordinar la informació entre les persones amb responsabilitats polítiques i les que tenen responsabilitats tècniques.

Tasques de les persones representants de l'APS:

- ▶ Sol·licitar informació al personal tècnic de salut de la seva ABS amb les dades de salut més actualitzades que sigui possible.
- ▶ Compartir informació amb l'EAP a les reunions d'equip.
- ▶ Ampliar la informació existent.
- ▶ Aportar la visió assistencial i comunitària de l'EAP.
- ▶ Participar en l'elaboració dels grups focals per a l'anàlisi qualitativa.
- ▶ Participar en els grups focals.

7.3. Pla d'acció

En aquesta fase es defineixen i prioritzen els problemes i les necessitats que s'aborden, formulant les línies estratègiques, els objectius i les accions.

El Pla s'elabora a partir de les propostes polítiques, tècniques i ciutadanes recollides mitjançant la participació comunitària.

Les funcions de l'ajuntament i l'APS són:

- ▶ Aportar el coneixement sobre els programes i accions que es porten a terme per part de l'ajuntament, l'APS i altres institucions o associacions.
- ▶ Proposar línies estratègiques, metes operacionals i accions a portar a terme.
- ▶ Definir el lideratge i l'àrea responsable de cada una de les accions.
- ▶ Consensuar les accions suggerides i la seva temporització.
- ▶ Definir els indicadors d'avaluació.

Les funcions específiques de l'APS són:

- ▶ Aportar accions específiques a realitzar per part de l'APS.
- ▶ Compartir amb l'EAP el treball que es du a terme en el Grup Coordinador.

Tasques de la persona representant de l'EAP:

- ▶ Elaborar una anàlisi crítica constructiva del document realitzat.
- ▶ Compartir la informació amb l'EAP.
- ▶ Revisar que les accions que es porten a terme des de l'EAP queden reflectides al Pla d'acció.
- ▶ Incorporar les propostes de millora.
- ▶ Coordinar-se amb la persona amb perfil tècnic de l'ajuntament.

7.4. Aprovació política

En aquesta fase, la persona que lidera el Pla de Salut des de l'ajuntament és la responsable de treballar conjuntament amb les persones amb responsabilitats polítiques del Pla i portarà a terme:

- ▶ La revisió acurada del Pla per tal que sigui coherent amb les línies estratègiques polítiques.

- ▶ La incorporació de les modificacions oportunes al Pla.
- ▶ La preparació de la documentació corresponent que ha d'aprovar l'equip de govern.

Tasques de la persona que lidera el Pla de Salut des de l'ajuntament:

- ▶ Enviar el Pla de Salut a totes les regidories implicades per a la revisió.
- ▶ Convocar una reunió amb les persones amb responsabilitat política.
- ▶ Incorporar en el Pla de Salut les aportacions realitzades en l'àmbit polític.
- ▶ Preparar el document per ser presentat al ple de l'ajuntament o a la junta de govern per a la seva aprovació.

7.5. Execució i seguiment

En aquesta fase cal mantenir la coordinació entre l'ajuntament i l'APS per tal de compartir l'evolució de les accions proposades, revisar la temporització de les accions i coordinar-se, conjuntament amb altres institucions, per portar a terme les accions definides i assolir els objectius proposats.

Tasques entre l'ajuntament i l'APS:

- ▶ Programar reunions trimestrals de seguiment del PLS.
- ▶ Coordinar les accions que es porten a terme.
- ▶ Organitzar les accions conjuntes definides al PLS.

7.6. Avaluació

En la fase d'avaluació, s'utilitzarà com a model la «*Guia per a l'avaluació d'un Pla Local de Salut*.» Les funcions de l'ajuntament i l'APS seran:

- ▶ Definir l'organització per a l'avaluació.
- ▶ Avaluar conjuntament els indicadors prèviament identificats.
- ▶ Fer una anàlisi crítica constructiva dels resultats de l'avaluació i proposar mecanismes de millora.

8. Idees clau

- El Pla Local de Salut és el resultat d'un **treball compartit** entre professionals, ciutadania i institucions involucrades que poden aportar mirades i coneixements diferents sobre la realitat de salut i social del municipi.
- Les **aliances** del PLS són essencials per al **treball en xarxa**. Aquestes faciliten l'establiment d'objectius comuns i la interacció entre els agents implicats. La tasca requereix **espais de diàleg** per promoure **l'intercanvi d'experiències i de coneixements**.
- Per a una bona gestió de PLS és necessari establir **mecanismes de coordinació** entre l'Ajuntament i l'APS de la població.
- La coordinació entre l'ajuntament i l'APS del municipi des d'un **enfocament plural i intersectorial** facilita la incorporació de l'estratègia de salut a totes les polítiques i la perspectiva dels Objectius del Desenvolupament Sostenible en l'elaboració del PLS.
- El treball en equip entre l'ajuntament i l'APS basat en el **plantejament estratègic** de la salut pública, un **enfocament poblacional** de la salut, l'establiment de **propòsits comuns**, **l'intercanvi d'informació** disponible i la **responsabilitat compartida** és garantia d'èxit del pla local de salut.

9. Acrònims

ABS	Àrea Bàsica de Salut
APS	Atenció Primària de Salut
ASPCAT	Agència de Salut Pública de Catalunya
AUPA	Actuant Units per a la Salut
EAP	Equip d'Atenció Primària
GC	Grup Coordinador
GM	Grup Motor
PAM	Pla d'Acció Municipal
PDC	Pla de Desenvolupament Comunitari
PLS	Pla Local de Salut
STP	Salut a Totes les Polítiques

PUBLIC HEALTH

10. Bibliografia i fonts

- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Guia metodològica per a l'elaboració d'un Pla local de salut*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2013. Disponible a: <<https://www.diba.cat/web/salutpublica/guia-metodologica-plans-locales-salut>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Treball intersectorial en salut*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2016. Disponible a: <<https://www.diba.cat/salutpublica/treball-intersectorial-en-salut>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Guia per a l'avaluació d'un pla local de salut. Una mirada qualitativa*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2016. Disponible a: <<https://www.diba.cat/web/salutpublica/guia-avaluacio-pla-local-salut>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Guia per incorporar la participació en els plans locals de salut*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2019. Disponible a: <<https://www.diba.cat/salutpublica/guia-per-incorporar-la-participacio-en-els-plans-locales-salut>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Guia pràctica per a l'elaboració de plans local de salut per a municipis majors de 10.000 habitants*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://www.diba.cat/web/salutpublica/guia-practica-elaboracio-pls-municipis-majors-10000-habitants>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Guia pràctica per a l'elaboració de Plans Locals de Salut en municipis menors de 10.000 habitants*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2020. Disponible a: <<https://www.diba.cat/web/salutpublica/guia-practica-elaboracio-pls-municipis-menors-10000-habitants>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Guia per a l'abordatge de les crisis sanitàries en els plans locals de salut*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2021. <<https://www.diba.cat/salutpublica/abordatge-crisis-santaries-en-els-pls>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Conjunt bàsic d'indicadors per incorporar la perspectiva de salut i plans d'ordenació urbanística municipal*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2021. Disponible a: <<https://www.diba.cat/salutpublica/guia-conjunt-basic-indicadors-pls-i-poum>>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Disponible a: <<https://www.diba.cat/web/ods>>
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE DRETS SOCIALS. *Plans de Desenvolupament Comunitari*. <https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/accio_comunitaria_i_voluntariat/accio_comunitaria/plans_desenvolupament_comunitari/>
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Reglament marc de funcionament dels equips d'atenció primària. Ordre 6 de maig de 1990*. Disponible a: <<https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=72552>>

CATSALUT. *Atenció primària i comunitària. Salut comunitària*. Disponible a: <<https://catsalut.gencat.cat/ca/serveis-sanitaris/atencio-primaria-comunitaria/>>

DEPARTAMENT DE SALUT. *Decàleg del model d'atenció primària i comunitària de Catalunya*. Barcelona, 2020. Disponible a: <https://salutweb.gencat.cat/web/.content/_ambits-actuacio/Linies-dactuacio/Plans-sectorials/Pla-primaria-salut-comunitaria-enapisc/que-es/Decaleg-del-model-dAPiC.pdf>

Altres publicacions de la sèrie

Salut pública

Eines

- 8 Bases per elaborar plans de contingència dels serveis municipals de salut pública per fer front a la covid-19
- 9 Bases per elaborar plans de contingència dels serveis municipals de salut pública per fer front a la covid-19. Manual d'implementació
- 10 Conjunt bàsic d'indicadors per incorporar la perspectiva de salut als plans locals de salut i plans d'ordenació urbanística municipal
- 11 L'abordatge de les crisis sanitàries en els plans locals de salut
- 12 Adolescents, entorn i exercici

Documents de treball

- 1 Pla de tractament de l'aigua de les piscines
- 2 Autocontrol en el servei de subministrament d'aigua
- 3 Dotze problemes de psiquiatria clínica
- 4 La percepció subjectiva de l'estat de salut a la província de barcelona
- 5 La gestió municipal de la salut pública

Expressions com col·laboració, espais de diàleg, creació d'aliances, sinergies, responsabilitat compartida, objectius comuns, intercanvi d'informació o integració de mirades són conceptes clau entre l'Ajuntament i l'Atenció Primària de Salut per elaborar i posar en marxa un Pla Local de Salut.

De manera senzilla i esquemàtica, aquest document aporta orientacions sobre com enfocar el treball col·laboratiu entre els ajuntaments i l'Atenció Primària de Salut en el marc de la gestió dels Plans Locals de Salut, entesos com a instruments de millora de la salut i la cohesió social dels municipis i alhora expressió del treball en equip entre institucions, professionals i ciutadania.